

Leden Vaste Commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Datum 09-12-2021
Briefnummer 595078 / CH Onderwerp: voortgang NP Onderwijs:
Inlichtingen 0622991579 najaar 2021

Geachte voorzitter en leden van de vaste Kamercommissie OCW,

Op woensdag 15 december staat er een inbreng schriftelijk overleg gepland over het Nationaal Programma Onderwijs (hierna NP Onderwijs): voortgang najaar 2021. Vooruitlopend op dit overleg geven wij een aantal punten van aandacht aan u mee met betrekking tot de uitvoering en verwachtingen van dit programma.

Van meet af aan is de AOb kritisch op het incidentele karakter van het steunpakket om corona-vertragingen bij leerlingen en studenten in te lopen. Het is op zichzelf goed dat het kabinet 8,5 miljard euro uittrekt om de onderwijssector te hulp te schieten, maar de onderliggende, structurele problemen zoals het lerarentekort, de tanende onderwijskwaliteit, de werkdruk en oplopende kansenongelijkheid worden hiermee niet opgelost. Daarvoor zijn structurele middelen nodig. We waarschuwen daarom nogmaals voor te hooggespannen verwachtingen in de politiek en samenleving.

Uitvoerbaarheid in het geding

Tijdens het rondtafelgesprek over het NP Onderwijs hebben we aangegeven dat de besteding van 8,5 miljard euro een grote verantwoordelijkheid met zich mee brengt. Tegelijkertijd moeten we constateren dat de onderwijssector tegen de grenzen van zijn kunnen aanloopt. Zo is de werkdruk in het funderend onderwijs is enorm. Bijna 70 procent van de ondervraagde leden uit het voortgezet onderwijs geeft aan dat het NP Onderwijs zorgt voor een verdere verhoging van de werkdruk.¹ Daarbovenop geeft 84 procent aan dat het schoolprogramma niet uitvoerbaar is in de huidige context. Naast de werkdruk benoemen ze ook het hoge ziekteverzuim onder collega's, leerlingen en studenten door corona en de lesuitval die daarmee gepaard gaat als voornaamste reden.

Hiernaast is er door het NP Onderwijs behoefte aan extra personeel. Om leervertragingen in te lopen en het welbevinden van leerlingen te vergroten zijn nu eenmaal vooral extra handen nodig. Invalpools zijn opgedroogd en extra handen op school zijn er niet meer, omdat dit personeel de gaten vult die zijn ontstaan door het lerarentekort, ziekte en langdurig verzuim. Daarnaast constateren we dat er door de arbeidsmarkttoelage een waterbed effect is ontstaan. Leraren vetrekken van een kleinere randgemeente naar de

¹ De cijfers die we in deze brief noemen hebben specifiek betrekking op het voortgezet onderwijs, maar we zien een vergelijkbaar beeld in het primair onderwijs.

stad, omdat ze hier wel aanspraak kunnen maken op een toelage op hun salaris. En dit terwijl de betreffende randgemeenten veelal te maken hebben met dezelfde problemen.

Van de ondervraagde leraren in het voortgezet onderwijs geeft ongeveer een derde aan dat ze voldoende zijn betrokken bij de besluitvorming over het schoolprogramma.

Structureel karakter wenselijk

Het zijn de bijles- en uitzendbureaus die van deze situatie profiteren. Uit onze enquête onder leden in het voortgezet onderwijs blijkt dat bijna 60 procent van de scholen met NP Onderwijs-gelden (personeel van) commerciële bureaus inhuurt. Hierdoor worden scholen afhankelijker externe partijen. Ook de Onderwijsraad waarschuwt in haar onlangs verschenen advies 'Publiek karakter voorop' dat publiek en privaat onderwijs steeds meer verstrengeld raken. Wij vragen hiervoor uw nadrukkelijke aandacht.

Gelet op de weerbarstige praktijk pleiten wij ervoor om het resterende bedrag om te zetten in een desnoods kleiner, maar wel structureel bedrag. Hiermee kan de situatie in het onderwijs duurzaam worden verbeterd, en daarmee het geld zorgvuldiger worden besteed. Het onderwijs is toe aan een deltaplan en geen overbruggingsplan.

Situatie mbo en hoger onderwijs

In het mbo zien we een soortgelijk beeld als in het funderend onderwijs. Inhaal- en socialisatieprogramma's kunnen niet worden uitgevoerd door een tekort aan personeel. Alles moet op alles worden gezet om reguliere programma's toch zoveel mogelijk doorgang te kunnen laten vinden. Het onderwijs loopt hiervoor op zijn tandvlees.

De situatie in het hoger onderwijs is een iets andere. Instellingen hebben vanwege corona een enorme toeloop van studenten die door corona niet kiezen voor een tussenjaar of een wereldreis. We vinden het positief dat het kabinet onderwijsinstellingen hiervoor compenseert. Toch hechten wij er waarde aan om te benadrukken – in lijn met het PWC-rapport - dat er in het wo sprake is van structurele onderfinanciering. De compensatie voor het toegenomen aantal studenten verandert dit niet.

Uiteraard zijn we altijd bereid om de inhoud van deze brief toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

Tamar van Gelder
Voorzitter Algemene Onderwijsbond